

Geachte commissieleden,

Allereerst wil ik wethouder Karremans danken voor de avonden die hij heeft georganiseerd en de tijd die hij in dit dossier gestoken. Daarna een woord van dank voor de commissie. Dit dossier vraagt veel tijd, ook van u en voor mij als inspreker.

In 2016 was voor mij de start omdat bewoners naar ons toe kwamen met de vraag of ze hun kinderen nog wel gezond konden laten opgroeien vanwege de ontwikkelingen om ons heen. Vanwege de aanleg van de A16 Rotterdam, de vliegtuigen werden hoorbaar en daarbij de impact van de cumulatieve effecten op de wijk. Ook is in de afgelopen jaren gebleken dat de Schiphol Group, eigenaar van het vliegveld, weinig heeft met omwonenden. Ervaring leert dat hinderbeperkende-maatregelen-geen hinderbeperkende-maar-hinder-verplaatsende-maatregelen zijn. Door een hinderbeperkende maatregel is de route verplaatst ten gunste van de inwoners van Lansingerland en ten koste van de inwoners van Rotterdam. Sindsdien hebben we last van vliegtuigen.

Dat het onderwerp leeft ziet u aan het aantal sprekers. Het raakt mensen in hun leefomgeving en hun gezondheid. Bewoners willen bijdragen aan een leefbare wijk, een leefbaar Rotterdam.

Omdat ik 5 minuten heb gekregen zal ik me beperken met een aantal onderwerpen.

Vliegtuigen worden groter en zwaarder waardoor er per vliegtuig meer overlast is. Onze bewoners hebben met name overlast van de routeafwijkingen. Hierop is nauwelijks handhaving en er mist duidelijke wetgeving. Leefbaar Rotterdam, VVD en Denk. Dank voor het indienen van **de motie "aanvliegroutes rechtdoor"** deze zomer. Echter over de routeafwijkingen gaat de Inspectie leefomgeving en Transport (ILT) en niet het vliegveld of de gemeente. De ervaring van de afgelopen jaren is dat de Inspectie leefomgeving en Transport (ILT) vliegtuigen laat prevaleren boven omwonenden. Vaak wordt het argument veiligheid en efficiency gebruikt waarmee de veiligheid van de omwonende niet wordt meegenomen.

Kortom, er is **behoefte aan duidelijke wetgeving vanwege de vele afwijkende vluchten**. De wetgeving is opgenomen in **convenanten** en die **zijn boterzacht**. Er is behoefte aan goede handhaafbare wetgeving voor het tegen gaan van de overlast van de afwijkende vluchten van vliegtuigen, die steeds groter en zwaarder worden en daarmee meer vervuiler zijn en meer overlast veroorzaken.

Leefbaar Rotterdam, VVD en Denk. Dank voor het indienen van de motie deze zomer **de Motie: Ssstt.... Stil is ook echt stil**.

Dank voor de motie alleen de gemeente en het vliegveld bepalen niet wat voor soort vliegtuigen er vliegen. De vliegtuigmaatschappijen gaan hierover en de luchthaven kan niet discrimineren. Met andere woorden, de luchthaven heeft geen invloed op het type vliegtuig.

Op een recente bewonersavond van de wethouder stelde een bewoner de vraag? Waarom mogen vliegtuigen later binnenkomen, na de openingstijden. Hij vergeleek het met de Albert Hein. Als die in de avond sluit dan laat je jezelf ook niet binnen omdat je later komt.

Mijn laatste punt van zorg is de **Luchtkwaliteit**. De lucht in de regio Rotterdam is ten opzichte van de rest van Nederland slecht. **Vliegtuigen stoten ultrafijnstof uit**. Hiervoor zijn geen wettelijke normen terwijl steeds duidelijker wordt dat ultrafijnstof schadelijk is voor de mens. Er zijn geen normen maar er is wel het voorzorgsbeginsel. **Het voorzorgsbeginsel is dat er actie wordt ondernomen als er vermoedens bestaan dat iets schadelijk is.**

In juni 2022 publiceerde RIVM haar resultaten van 5 jaarig onderzoek bij Schiphol. <https://www.rivm.nl/publicaties/gezondheidseffecten-van-ultrafijnstof-van-vliegverkeer-rond-schiphol>

Uit de samenvatting: Een korte blootstelling kan bestaande aandoeningen aan de luchtwegen verergeren. Zo bleek dat op dagen met hoge concentraties kinderen meer klachten hebben aan de luchtwegen, zoals kortademigheid en piepende ademhaling.

Kortom, echt wel iets om zorgen over te maken.

Het gaat om Ultrafijnstof en niet om fijnstof. Hoe kleiner de deeltjes des te schadelijker voor de gezondheid van de mens. Meten van Ultrafijnstof is duur en ingewikkeld. Bureau SensorNet wordt vaak ingeschakeld door de overheid voor het meten van geluid. Ze kan ook ultrafijnstof meten en door middel van crowdfunding is op een dak van een bewoner in Schiebroek ultrafijnstof gemeten. De uitslagen zijn hoog.

Samengevat:

Er is behoefte aan duidelijke wetgeving met name vanwege de afwijkende vluchten. Meer overlast voor de bewoners is een economische achteruitgang voor de stad. Kies voor een leefbaar woonklimaat. Neem uw verantwoordelijkheid en kies voor een leefbare stad. Of **Denk** aan een **Leefbaar Rotterdam**. Kies voor uw bewoners.

Margreet Hovenkamp, Bewonersorganisatie InHillegersberg

CC: Bijlagen

A) De suggestie is dat RTHA overal invloed op heeft. Er is echter maar een beperkte zeggenschap vanuit RTHA. Overzicht waar heeft RTHA invloed op en waarop niet (met verwijzing naar de organisatie).

B) Samenvatting RIVM Rapport publicatie 20-06-2022 Gezondheidseffecten van ultrafijnstof van vliegverkeer rond Schiphol.

Bijlage A: **De suggestie is dat RTHA overal invloed op heeft. Echter er is maar beperkte zeggenschap vanuit RTHA over het vliegverkeer.**

Uit de presentatie van RTHA op een bewonersavond van 10 mei 2022 in Schiebroek

RTHA is een luchthaven exploitant en zodoende aanbieder van infrastructuur

- Draagt zorg voor een veilige luchthavenoperatie
- Biedt de mogelijkheid aan haar gebruikers om vliegverkeer t.b.v. de regio uit te voeren

Maar RTHA heeft geen directe zeggenschap over:

- Ontwikkelen van nieuwe verbindingen (Luchtvaartmaatschappijen)
- Tijdstippen van vluchten (Luchtvaartmaatschappijen)
- Keuze van vliegtuigtypes (Luchtvaartmaatschappijen)
- Verdelen van slots (Airport Coordination Netherlands, ZBO)
- **Vaststellen van vliegroutes en luchtruim (Ministerie van I&W)**
- **Begeleiding van vliegverkeer (Luchtverkeersleiding NL, ZBO)**
- **Toezicht op luchtvaart en afwijkers van routes (IL&T)**

Met andere woorden, omwonenden hebben met name last van de afwijkende vluchtroutes en de afwijkende vliegtuigen. Daar heeft RTHA geen directe zeggenschap over. Wat is het belang voor de stad Rotterdam om haar wijken achteruit te laten gaan. Gemeente Rotterdam heeft weinig in te brengen maar mag de nadelen wel opvangen. Hoe kan dat?

Health effects of ultrafine particles from air traffic around Schiphol

Samenvatting

Vliegtuigen stoten ultrafijn stof uit. Dit zijn zeer kleine deeltjes fijn stof in de lucht (kleiner dan 0,1 micrometer). Mensen die in de buurt van Schiphol wonen staan regelmatig bloot aan hogere concentraties ultrafijn stof van vliegtuigen. Het RIVM heeft onderzocht wat de gezondheidseffecten zijn als mensen korte en langere tijd ultrafijn stof inademen. Langdurige blootstelling aan ultrafijn stof van vliegverkeer heeft mogelijk effect op het hart- en vaatstelsel. In gebieden met hoge concentraties zijn bijvoorbeeld meer mensen medicijnen tegen hartaandoeningen gaan gebruiken dan in gebieden met lage concentraties. Verder heeft blootstelling aan ultrafijn stof bij zwangeren mogelijk een nadelig effect op de ontwikkeling van ongeboren kinderen. We spreken van mogelijk omdat er te veel onzeker is om definitief te kunnen concluderen dat er een oorzakelijk verband is. Er zijn geen aanwijzingen dat langdurige blootstelling aan ultrafijn stof van vliegverkeer de oorzaak is van aandoeningen aan de luchtwegen. Wel kan een korte blootstelling bestaande aandoeningen aan de luchtwegen verergeren. Zo bleek dat op dagen met hoge concentraties kinderen meer klachten hebben aan de luchtwegen, zoals kortademigheid en piepende ademhaling. Het RIVM heeft in dit onderzoek gekeken naar effecten op: hart- en vaatstelsel, geboorte, luchtwegen, zenuwstelsel, diabetes en algemene gezondheid (waaronder sterfte). Er is niet genoeg wetenschappelijk bewijs dat blootstelling aan ultrafijn stof van vliegverkeer effect heeft op het zenuwstelsel of diabetes veroorzaakt. Niet genoeg bewijs betekent dat de resultaten van de deelonderzoeken van deze studie elkaar tegenspreken of niet duidelijk zijn. Ook zijn er weinig andere studies gedaan. Met uitzondering van een mogelijk effect op sterfte aan hartritmestoornis, zijn er geen aanwijzingen dat mensen eerder overlijden als zij jarenlang aan ultrafijn stof van vliegverkeer blootstaan. Het is wereldwijd voor het eerst dat er zo'n uitgebreide studie is gedaan naar mogelijke gezondheidseffecten van ultrafijn stof van vliegtuigen. De resultaten versterken eerdere conclusies van de Gezondheidsraad en vergroten het inzicht in de mogelijke effecten van ultrafijn stof op de gezondheid. Onderzoek bij andere grote (internationale) vliegvelden is nodig om de conclusies verder te verstevigen.